

İSLAM İKTİSADI ÇALIŞMALARI

Editör

Khurshid Ahmad

iktisat yayınları

İktisat Yayınları – 23
İktisat Giriş Dizisi – 5

Khursid Ahmad (Ed.), *İslam İktisadı Çalışmaları*

Çeviren: Fazıl Yozgat
Çeviri Editörü: Serap Umut
Yayına Hazırlayan: Merve Akkuş Güvendi
Musahhih: Muhammed Aydın
Tasarım: Seyfullah Bayram

Çeviriye Temel Alınan Metin:
Ahmad, K. (1980). *Studies in Islamic economics*,
Leicester, UK: The Islamic Foundation

Baskı: Limit Ofset - Sertifika No: 28397
Litros Yolu 2. Matbacılar Sit. ZA13 Topkapı - Zeytinburnu / İstanbul
Tel: +90 216 212 567 45 35
1. Baskı: İstanbul, 2019
ISBN: 978-605-81250-6-3

© İktisat Yayınları, 2019
Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar
dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İktisat Yayınları
Rasimpaşa Mah. Rıhtım Cad. Nemlizade Sok.
Güleriüz Apt. No:9 Daire:3 Kadıköy / İstanbul
Tel / Faks: +90 (216) 418 20 10

www.iktisatyayinlari.com
İktisat Yayınları Nobel Akademik Yayıncılık ve
İslam İktisadı Araştırma Merkezi'nin ortak markasıdır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Ahmad, Khursid.
İslam İktisadı Çalışmaları
1. Baskı, xii + 428 s., 13.5 x 21 cm
Kaynakça ve dizin var.
ISBN- 978-605-81250-6-3
1.Faiz 2. İslam İktisadı si 3. Kırâz

İSLAM İKTİSADI ÇALIŞMALARI

Editör
Khurshid Ahmad

Çeviren
Fazıl Yozgat

iktisat
yayınları

İktisat Giriş

Bu dizide, iktisatla ilgili temel kavram ve meseleleri açıklayıcı güncel eserlere yer verilmektedir. Dizide iktisatın ana konuları, temel yaklaşımlar, kuramlar ve alternatif yaklaşımların yer aldığı çalışmalara yer verilmektedir.

Dizide Yayınlanan Diğer Kitaplar

M. Akram Khan, *İslam İktisadına Giriş*

M.Umer Chapra, *İktisadi Tehditler ve İslam*

M. Akram Khan, *İslam İktisadının Meseleleri: Güncel Durum ve Geleceğin Bir Analizi*

Abdullah Karadağı, *İslam İktisadına Giriş*

Dizide Yayınlanacak Diğer Kitaplar

Asad Zaman, *İslam İktisadının Ana Konuları*

M. Kabir Hassan, Mervyn K. Lewis, *İslam ve İktisadi Hayat: Ana Konular ve Metinler*

Toseef Azid, *İslam İktisadının Temel Prensipleri*

Khursid Ahmad

Hukuk eğitiminin ardından sonra iktisat ve İslâmi ilimler konularında master ve İslâm iktisadı alanında doktora derecesini Malezya Uluslararası İslâm Üniversitesi'nden almıştır. Pakistan Ulusal Planlama Komisyonu'nda planlama ve başkan yardımcılığı, Pakistan senatosu üyesi olarak Maliye ve Ekonomi Senatosu Daimi Komitesi'nde başkanlık yapmıştır. 1998'de İslami Finans Kurumuna prestijli Kral Faysal Ödülü'nü, 1990'da İslam İktisadı'na olan katkılarından dolayı Kalkınma Bankası Ödülü'nü ve 1998'de İslami Finans Kurumu tarafından desteklenen İslami Finans Ödülü'nü aldı. Ahmad, İslam iktisadı alanında birçok kitap ve makale yazmış, konferanslar vermiş ve birçok da tercüme yapmıştır.

Fazıl Yozgat

Doktorasını İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Yapı ve Sosyal Değişme (İktisat) programında tamamladı. İngiltere'de iki dönem araştırmacı olarak çalışmalarına devam eden Yozgat, Az Gelişmişlik, Ara İnsan Gücü, Faizsiz Ekonomi, Siyasi Tarih kitaplarının yanı sıra sosyal değişme, sosyal politika, siyaset sosyolojisi alanlarında yayınlanan kitaplarda bölüm yazarlığı, ulusal ve uluslararası birçok dergide özgün makaleleri bulunmaktadır. Adalet Bakanlığı'nda uzlaştırmacı ve MEB Talim Terbiye Kurulu Kitap İnceleme Kurulu üyesidir. Prof. Dr. Fazıl Yozgat, Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyesi ve Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölüm başkanı olarak görev yapmaktadır.

İçindekiler

Takdim	xix
Önsöz	xi
Giriş	1
1. İslam İktisadı: İnsan Refahına Yönelik Bir Yaklaşım <i>Anas Zarqa</i>	16
2. İslam Toplumunda Tüketici Davranışları Teorisine Bir Katkı <i>Monzer Kahf</i>	41
3. Faizsiz Bankacılığın Bazı Kavramsal ve Pratik Veçheleri <i>Mohammad Uzair</i>	67
4. Para, Faiz ve Kırâz <i>Mahmoud Abu-Saud</i>	99
5. Faizsiz Parasal Ekonominin Göreceli Verimliliği: İtibari Para Durumu <i>Mabid Ali Mohamed Mahmoud Al-Jarhi</i>	137
6. Zekât ve Maliye Politikası <i>Fazlurrahman Faridi</i>	183

7. İslam İktisadının Politik Bağlamı: Yüksek ve Düşük Ahlâk Stratejileri <i>Ijaz Shafi Gilani</i>	201
8. İslamî Refah Devleti ve Ekonomideki Rolü <i>M. Umer Chapra</i>	219
9. İslamî Çerçeve de Ekonomik Gelişme <i>Khurshid Ahmad</i>	259
10. Müslüman Ekonomi Düşüncesi: Çağdaş Literatür Üzerine Bir İnceleme <i>Mohammad Nejatullah Siddiqi</i>	285

Takdim

İslam iktisadı, ortaya çıkan sosyal disiplinlerden birini temsil eder ve *İslam İktisadı Çalışmaları*'nın yayımlanması bu sürecin güçlendirilmesi ve ilerletilmesini hedeflenmektedir. Kral Abdülaziz Üniversitesi, Şubat 1976'da Mekke'de Birinci Uluslararası İslam Ekonomisi Konferansı'nın düzenlenmesi konusunda benzersiz onur ve ayrıcalığa sahipti. Bu konferans, Müslüman iktisatçılara ve şeriat uzmanlarına (ulema), ekonomi alanındaki önemli konu ve temalar üzerine yapılan tartışmalara müştereken katılma fırsatı sağladı. Profesyonel ekonomistler ve geleceksel İslam âlimleri tarafından temsil edilen bu iki uzmanlık akımının ortak çıkar sorunlarını birlikte derinlemesine düşünme şansı, çağdaş tarihte bir ilkti. Konferans, 20. yüzyılda fıkıh ve kelamın şubesi olarak başlayan ve bu konferansta ekonominin bir kategorisi olarak ortaya çıkan İslam iktisadı tarihinde bir dönüm noktası oluşturmaktadır. Muhteşem bir gelecek ihtimali olan çocuk gibi.

Konferansta seçilen makaleler, biri İngilizce ve diğeri Arapça olmak üzere iki cilt şeklinde yayımlanmaktadır. Bazı İngilizce makaleler içeren *İslam İktisadı Çalışmaları*, konferans başkan yardımcısı da olan Prof. Khurshid Ahmad tarafından

düzenlendi. Arapça cilt, seçilmiş Arapça makaleleri içermektedir ve konferans yönetim kurulu sekreterliği görevini de yürüten Muhammad Saqr tarafından düzenlenmiştir. Kral Abdülaziz Üniversitesi ve onun Uluslararası İslam Ekonomisi Araştırma Merkezi ve şahsen ben bu iki cildi yayımlamaktan büyük bir gurur duyuyoruz ve Allah'a meslektaşlarımızın bu çabalarını kabul etmesi ve İslam dininin davasına hizmet etmemize imkân tanınması için dua ediyorum. Bu vesileyle yükseköğretim bakanı sayın Shaikh Hasan Al-Shaikh'e rehberlik, destek ve teşvikleri için ve konferans başkanı ve Kral Abdülaziz Üniversitesi eski başkanı Muhammad Umar Zubair'e konferansın organizasyonunda ve İslam iktisadî araştırma teşvikinde sağladığı dinamik liderlik için teşekkür ediyorum.

Başkan Abdullah Omar Nasseef
Kral Abdülaziz Üniversitesi, Cidde
28 Şubat 1980
11 Rebiü'l-Ahir 1400

Önsöz

Şubat 1976’da düzenlenen Birinci Uluslararası İslam Ekonomisi Konferansı’nda olduğu gibi *İslam İktisadı Çalışmaları* ve onun Arapça cildinin yayımlanması, benim için gerçeğe dönüşen rüyanın bir parçasıdır. İslam iktisadının titiz bir akademik disiplin olarak tanıtımı ve geliştirilmesine mütevazı bir şekilde katılmak ve yardımcı olmak hayatımdaki tutkularımdan biriydi. Bu uğurda çalışmanın çok uzun bir yol olduğunu biliyorum. Ancak en azından küçük bir başlangıç yapmış olmamızdan dolayı mutluyum. Bu çabaların içerisinde bulunmuş olmam, hayatımda en çok bahtiyarlık duyduğum şeylerden birisidir. Attığımız adımların daha da ilerleyeceğini ümit ediyor ve bunun için dua ediyorum. Ayrıca yine temennim ve duam odur ki bu yaratıcı çabanın içerisinde olan hepimiz şu ana kadar yaptıklarımızın, İslam iktisadı kıyılarındaki çakıl taşlarını toplamaktan öteye geçmediğinin farkına varacağız. Disiplin, henüz emekleme aşamasındadır. Standartlarımızı gevşetmemeliyiz ve hatta yapıcı olsa da kendi eleştirmen ve muhaliflerimizden daha eleştirel olmalıyız. Ancak sürdürülebilir araştırma, yenilikçi düşünce, anlamlı eleştiri ve dikkatli deneyimleme sayesinde kabuğundan yeni çıkmakta olan ufak bir “civciv” mesabesindeki İslam iktisadı, olgunluk çağına erecektir.

Bu vesileyle İslam iktisadı üzerine yapılan çalışma ve araştırmaları geliştirme konusundaki hususi alakalarından dolayı Yüksek Öğrenim Bakanı Hasan Al-Shaikh'e ve Kral Abdülaziz Üniversitesi meslektaşlarıma, konferans yönetim kuruluna ve destek ve iş birlikleri için katılımcılara teşekkür ediyorum. Bu seçili konferans bildirilerinin yayımlanmasının bazı gri alanların aydınlatılmasına yardımcı olacağını ve âlimler ile araştırmacıları çabalarını arttırmak için teşvik edeceğini umut ediyorum.

Bu yayınların meydana gelmesi, Uluslararası İslam Ekonomisi Araştırma Merkezi'ndeki meslektaşlarımız sayesinde ve onlara her daim başarılar dilerim. Ayrıca metinlerin yayına hazırlanmasındaki yardımları ve özellikle bu kitabın yayınlanması adına üstlendiği itinalı görev için İslam Vakfı'na teşekkür ediyorum.

Muhammad Umar Zubair